

Broedvogelinventarisatie Molenvelden Doesburg 2006

Erik Lam

De bebouwde kom van Doesburg bestaat uit een oude middeleeuwse kern en uitbreidingswijken die vanaf de jaren vijftig tot eind jaren negentig van de 20e eeuw zijn gebouwd. Tussen deze wijken door lopen robuuste groenstructuren die de oude vestingwerken (de Ecodelta genoemd) en weilanden (Broekhuizerwater) omvatten. In het kader van de Avifauna van de Grote Rivieren (Bergh, L.M.J. e.a. 1979) is dat gehele gebied in 1976 op broedvogels geïnventariseerd (Hekking 1976). In de afgelopen jaren zijn de wijken Molengarde, Beinum, de Ecodelta, Broekhuizerwater, Campstede en de Binnenstad reeds op broedvogels geïnventariseerd (zie Lam 2006). In 2006 zijn de Molenvelden daaraan toegevoegd. In de komende jaren zal zo de hele bebouwde kom afgewerkt worden.

Gebiedsbeschrijving

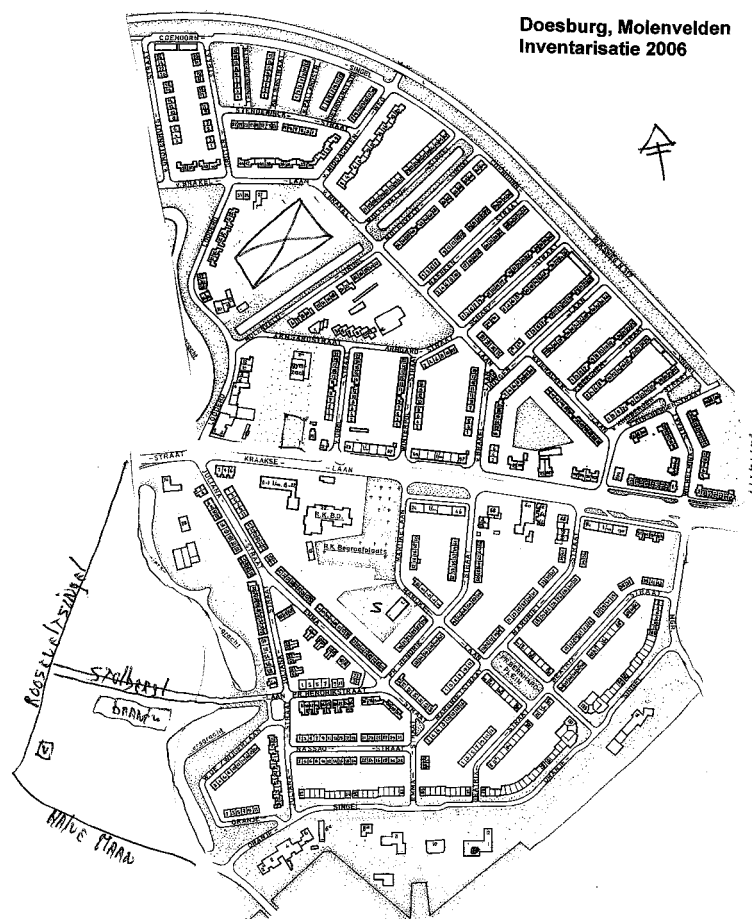
De Molenvelden zijn in de jaren vijftig gebouwd ten oosten van de oude binnenstad en liggen binnen de vestingwal van 1679. De Kraakselaan verdeelt het gebied in een Zuidelijk Molenveld en een Noordelijk Molenveld. Het Zuidelijk Molenveld is vlak na de oorlog gebouwd, heeft smalle wegprofielen en nauwelijks openbaar groen. In de straten staan weinig bomen. De huizen hebben vaak grote achtertuinen. Het Noordelijke Molenveld is ruimer opgezet en wordt doorsneden door enkele groenstroken. In het Noordelijk Molenveld is op diverse plekken nieuwbouw gepleegd (Van Brakellaan, Kraakselaan, Armgardstraat, Wilhelminastraat) waardoor de wijk de laatste 10 jaar verder versteend is. Alleen aan de randen van de Molenvelden is substantieel groen gesitueerd. Aan de westrand van het gebied komen restanten van oude stadsgrachten voor waar openbaar groen langs ligt. De noordzijde wordt begrensd door de N317 die van de wijk afgeschermd wordt met meidoornstruweel en een eikensingel (in de jaren vijftig aangeplant). De begrenzing wordt verder gevormd door de Rooseveltensingel, Loddero, de N 317, de achtertuinen van de Oranjesingel en de Halve Maanweg (de Lage Linie blijft buiten beschouwing). (zie figuur 1). De totale oppervlakte geïnventariseerd gebied is 38 ha.

Methode

Het gebied is op broedvogels onderzocht met behulp van de uitgebreide broedvogelkartering zoals door SOVON beschreven. Ook huismussen en spreeuwen zijn ingetekend en dus niet geturfd. Van de gierzwaluwen zijn de broedlocaties opgezocht en de schreeuwende en aanvliegende vogels zijn geteld. Dit aantal is vervolgens door twee gedeeld om het aantal broedparen aan te geven. Zie hiervoor het stuk van Keijl (2004) over gierzwaluwen. Ook in alle voorgaande jaren is de gierzwaluw op deze manier geïnventariseerd. Het gebied is lopend en/of langzaam fietsend doorkruist. Er zijn 5 bezoeken gebracht waarvan 4 vroege-ochtend-bezoeken (op de zondagochtenden). Zie tabel 1:

Tabel 1. Bezoekdata en -tijden.

26 maart 2006	7.45-9.15 uur, 10° C, regenachtig
17 april 2006	6.30-8.45 uur, 5° C, eerst regen, daarna droog
13 mei 2006	5.00-6.30 uur, 10° C, lichte hoge sluierbewolking, geen wind
11 juni 2006	6.00-7.15 uur, 18° C, strakblauwe hemel
29 juni 2006	21.45-22.30 uur, 23° C, weinig wind, gierzwaluwenronde



Figuur 1. Ligging van Molenvelden, Doesburg

Resultaten

In totaal zijn 32 broedvogelsoorten vastgesteld (zie tabel 2). Stadsduif en parkganzen zijn daar niet bij inbegrepen. Waterhoen, ijsvogel, goudhaantje en appelvink zijn ook waargenomen doch konden niet als broedvogel genoteerd worden. Spectaculair was de waarneming van 7 Grote Zilverreigers op 17 april 2006, in de ochtendschemering, die in formatie over de daken van de Emmastraat vlogen.

Table 2. Aantal territoria/nesten in de Molenvelden van Doesburg in 2006

Wilde Eend/Soepeend	4	Tjiftjaf	4
Meerkoet	5	Grauwe Vliegenvanger	1
Houtduif	15	Staartmees	1
Turkse Tortel	19	Pimpelmees	13
Gierzwaluw	22	Koolmees	23
Witte Kwikstaart	1	Boomkruiper	2
Winterkoning	6	Ekster	3
Heggenmus	20	Kauw	141
Roodborst	3	Roek	5
Merel	51	Zwarte Kraai	1
Zanglijster	5	Spreeuw	11
Grote Lijster	1	Huismus	108
Kleine Karekiet	1	Ringmus	3
Braamsluiper	1	Vink	19
Tuinfluitter	1	Groenling	7
Zwartkop	6	Putter	2

Conclusies

In 1994 is het gebied door ondergetekende op gierzwaluwen onderzocht (Lam 1994). In het Noordelijk Molenveld zijn toen 15 broedparen vastgesteld: exact hetzelfde aantal als nu! In het Zuidelijke Molenveld kwamen toen geen gierzwaluwen voor; nu zijn er 7 broedparen in de omgeving van het Prins Bernardplein vastgesteld. De gierzwaluw foerageert veelvuldig boven de beplanting langs de N 317 en bij de Hoge Linie. Zeer opvallend is de aanwezigheid van de vele kauwtjes, met name in het Noordelijke Molenveld. De afwezigheid van deze soort in een aantal straten (Julianastraat, Emmastraat, Oranjesingel) in het Zuidelijke Molenveld hangt nauw samen met de renovatiewerkzaamheden die daar een aantal jaren geleden zijn uitgevoerd. De nestgelegenheid in de vorm van toegankelijke schoorstenen is na de restauratie verdwenen. De 5 roekenparen bij de Armgardstraat maken onderdeel uit van de grote kolonie op de Algemene Begraafplaats. De huismus is wat magertjes vertegenwoordigd: de soort is opvallend afwezig bij gerenoveerde straten. Dat de ringmus bij de Coehoorsingel broedt hangt nauw samen met de nabije Hoge Linie; in het broedseizoen zoeken de vogels daar voedsel. Het langs de Coehoorsingel aanwezige meidoornstruweel en de eikensingel zijn van essentieel belang voor diverse soorten die een lommerrijke omgeving prefereren: braamsluiper, tuinfluiter, zwartkop, grauwe vliegenvanger. In het Zuidelijk Molenveld is een groene aaneengesloten ruimte aanwezig in de vorm van de schooltuin, de rk-begraafplaats en de speeltuin. Toch komen hier nauwelijks meer broedvogels voor dan elders in de wijk en al helemaal geen bijzondere. Het groen is hier toch te karig ingericht (op de begraafplaats staan bijvoorbeeld geen oude inheemse loofbomen) om iets voor de vogels op te leveren.

Literatuur

- Bergh, L.M.J. van den, W.G. Gerritse, W.H.A. Hekking, P.G.M.J. Keij en F. Kuyk. 1979. Vogels van de Grote Rivieren. Uitgeverij Het Spectrum. Utrecht/Antwerpen.
- Hekking, W.H.A. 1976. Broedvogelinventarisatie van de bebouwde kom en de wallen van Doesburg. Schriftelijke mededeling. 7 pag.
- Keijl, G. 2004. Gierzwaluwen in Amsterdam.....maar hoeveel? Limosa 77 (2004):121-130.
- Lam, E. 1994. De Gierzwaluw in Doesburg in 1994. Jaarverslag Vogelwerkgroep Stad en Ambt Doesborgh 1994. pag. 31-34.
- Lam, E. 2006. Broedvogelinventarisatie Binnenstad Doesburg 2005. Vlerk 23(1):32-34.



Foto. Ringmus, Duivense Broek, 9 oktober 2006 (Erik de Waard)